

tarbe-puid, mis viimseid wõerale maale wiakse, maa- ja puu-wilja, kõik-sugu aia-kasud ja feedo-wiljad, kanepid, linad, umalad, tubaka: ja mõnda-sugu arsti-rohtu. III. Maa-rüpe- ehk kiwide-riik annab: rohkest kulda (kõige-enamist Urali ja Altai mägedest), plaatinat, hõbedat, randa, waske, tina, elav-hõbedat ja mõned teised metalid. Peale seda kaewataks Siberi mägedest mitmed kallid kiwid: kui: Marmori-, Alabastri-, Jaspise-, Diamanti- ja muud hinnalised kiwid. Soola on rohkeste, ni hästi kiwi-soola mägedes, kui peenkest tang-soola, mis soola-järwe ja soola-allika weest keedetakse. Wabrikuid on Wene-riigis juba ni paljo asutatud, et üle viis-sada-tuhat inimest wabriko-töö läbi endale pää-toitu ja iho-fatet teeniwad. Arvataks üksi Moskau linna peale 80 tuhat fangas-jalga, mis poom-willa-, siidi-, ja willast riet koowad. Ise-ära-nis kuulsad ja igal pool otsitavad on Wene-maa park-nahad, mis palju iga aasta wõerale maale müakse, fest et rahwas fusfil muual ni täieliko naha-parkimist ei oska.

Rahwa mõistuse walguseks ja õpetu-seks on Wene-riigis juba 7 suurt Üniiversiteti-kooli asutud, mis Peterburgis, Moskaus, Tar-tus, Kiewis, Elsingis Soome-maal, Harkovis ja Kasangs ðitsewad. Ni-samoti on iga kubernemango pää-linnas üks suur Gimnasiumi kool ja mitmed alamad koolid, nõnda kui iga seitsmest linnas üks Kreis-kool ja õpetuse alustuse kool leitakse. Riigi sisse-tulemine arvataks aasta kohta üle sada miljoni rubla hõbe-raha. Sõa-wäge arvataks ligi üheksa-sada-tuhat meest, kellest kuus-sada-tuhat alati teenistuses, teised aga waeno aaval vålja-lähewad. Mere-wagi kannab 75 suurt sõa-laema, ja 400 wekest jõa-laewakest ja suuretuki paati.

Wene-riiki jägatakse 63 kubernemango sisse, ja jáab veel fest arust maha: Soome-maa, endine Poola-kuning-riik, ja Donski-Kasaka maa. Et seda otsata maa-konda kergemine üle wõiks waadata, selle-pärast jägatakse teda kahe-tööst-kümne jáo sisse, mis on: 1) Suur-Wene-maa, 2) Weike-Wene-maa, 3) Lääne-mere-äärsed maad, 4) Soome-maa, 5) Lääne- ehk Poolaka-Wene-maa, 6) Poola-maa, 7) Lõune-poolne Wene-maa, 8) Kasani-kuning-riik, 9) Astrahani-kuning-riik, 10) Kaukasia-maa, 11) Siberi-maa, 12) Wene-Amerika ja Aleuti-saared. — Tänawo ei jõua meie enam kui Suure, ja Weike-Wene-maa läbi-käia, aga kui Jumal elo-päivi pikendab ja terwist kingib, siis loodame Tema abiga iga aasta tük edasi jouda, kuni kõige Wene-riigiga meie maa-rahwas tutawaks saab.

I. Suur Wene-maa on kõige suurem ja rahvakam riigi-osa, alustab lõune pool Donski-Kasaka- ja Ukrâni-maast, ja ulatub põhja pool kuni Jää-mereni. Läänest ida poole: meie Lihvlandi rajast kuni Nisinei-Nowgorodi kubernemango ida poole rajani; kõrgemal põhja pool kuni Urali mäe-rünmani. Seie jáo sisse arvataks 19 kubernemango, ligi 40 sada-tuhat □ penif. maad ja 24 miljoni inimest. — Tahaks keegi meie kohalt Suure-Wene-maale minna, siis oleks kõige õigem te Wõro-linna kaldo Pihkwa maan-teed mõõda tee-käiki ete-wõtta. Wõrult otse-kohe ida vasto minnes tuleb kaks wersta teine pool Wastse-linna-lossi: 1) Pihkwa kubernemango raja vasto. Siin-pool Pihkwa linna leitakse kaks kuulsat kohata: Petseri klooster weike linn-a-lewiga, mis 1519 aastal ehitati, ja Izborsk'i linnake, kus ühe wana lossi müürid praego veel nähtaval, mis ligi tuhat aasta eest ehitati. Izborskist on kaks jaama wahet Pihkwa,